

רשת
שיעורי
תורה

היכלי תורה

ערש"ק פר' נצבים וילך כ"ג אלול תשס"ו • דף היומי בבלי: סוכה דף י"ג ירושלמי: חלה ט"ז

נושאי הדף בעלון:

ישיבה בסוכה שירד עליה שלג
והתעבה כמין תקרה (סוכה י"ג)

סוכה שתחת דופן התלוי לגובה או
תחת בנדי כביסה (סוכה י"ד)

דין פלפונים שנעשו מכלי עץ
(סוכה ט"ו)

העברת ספר תורה מחדר לחדר
(סוכה ט"ז)

טבילה בעמידה במקוה כשאין
ברוחב המדרגה ד' טפחים (סוכה י"ח)

שתית מים שיש בהם תולעים
(סוכה י"ח)

אגש ב'היכלי תורה':

מדור

היכלי הלכה

והשבט:

מאמר בעניין מחיקת שם
משמותיו של הקב"ה

מאת:

הרה"ג רבי דוב לנדאו שליט"א

ש"ק פר' נצבים וילך

זמני כניסת ויציאת השבת:

י-ם	ת"א	חיפה	באר שבע
6:10	6:25	6:16	6:27
7:21	7:23	7:23	7:22
8:01	7:59	8:00	8:01

הזמנים ו'לימודי היום"
מתוך ובאדיבות לוח "דבר בעתו"
ניתן להשיגו ב"ד. 1119 ב"ב

נשלמת הדפסת ש"ס החתנים המפואר והנודע שבהוצאת מכון "עוז והדר"

סיפוק וקורת רוח מרובה התקבלה בקרב הציבור התורני ובהיכלי התורה והישיבות כשלאור הביקוש הרב מקרב הציבור, יוצאים ראשי מכון "עוז והדר" בשורת מבצעים והטבות משמעותיות בקניית ש"ס החתנים הנודע והמפואר שבהוצאת "עוז והדר", לטובת הרוכשים המעוניינים לרכוש את הש"ס המפואר והאיכותי ביותר, אם לחתנים ואם לשאר הציבור התורני המעוניין לרכוש את פאר היצירה של ש"ס "עוז והדר".

ש"ס עוז והדר" הפך מכבר למהדורת הש"ס הנפוצה והנמכרת ביותר, בשל ייחודיותה הניכרת בכל חלקיו – פרי עבודת מחקר בת עשרים שנה בידי צוות תלמידי חכמים מופלגים, הנסמכים על כל מהדורות הש"ס שהופיעו במרוצת השנים, ועל רבבות הגהותיהם של גדולי המפרשים, ראשונים כאחרונים. מכון "עוז והדר" הוא שחידש לפני שנים את הבאת לשון הפסוקים על הדף, את ליקוטי דברי רש"י שאינם ערוכים על הסוגיא, וכמובן את העימוד מאיר העיניים שהפך את הש"ס למבוקש ביותר בהיכלי הישיבות ובבתי מדרשות, בשל הפוטוגרפיה הייחודית של צורת הדף, ולא מעט בשל רבבות הנהגות והציגונים שנוספו על דפי הגמרא.

החידושים המפליגים שבש"ס "עוז והדר" צדים את עיני הלומד כבר בפעם הראשונה, ויעדו על כך מאות אלפי הלומדים שיעשו הכל כדי ללמוד רק בגמרות אלו.

גדולי תורה המביעים תדיר את הוקרתם והערכתם לפעלם של ראשי הוצאת הש"ס "עוז והדר" מדגישים במכתביהם את השקעת העתק שהוצאת הש"ס במהדורה כלילת השלמות זו, ו"בדין הוא שיטול שכרו ולא יבוא ח"ו לידי הפסד" – כלשון מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א, גאב"ד זכרון מאיר וראש ישיבת חכמי לובלין, שמכון "עוז והדר" לשלוחותיו נהנה ממנו עצה ותושייה שנים רבות.

לפני כיותר משנה החלה הוצאת הש"ס בפורמט חתנים, ורבים הם החתנים המביעים את רצונם בקבלת הש"ס, מהם הרגילים בצורת הדף שבהוצאה מפוארת זו משקידתם בהיכלי הישיבות, ורצונם לפאר את ביתם ולהמשיך וללמוד בש"ס מפואר זה.

הש"ס של כל גדולי הדור הש"ס של כלל ישראל

פרטים בעמוד אחרון

עם השלמת הדפסת הש"ס בפורמט חתנים, מביעים ראשי מכון "עוז והדר" את רצונם להקל על כל יהודי החפץ לקנות עבורו או עבור חתנו את הש"ס המפואר, במבצע הנחות והטבות רב היקף, וממוקד המנויים (שמספר הגישה אליו הוא ח'נים: 66-55-22-1800) נמסר כי ניכרת התעניינות רבה בציבור ומאות פניות מתקבלות מדי יום לרכישת הש"ס שהיא תורה מפוארה בכלי מפואר.

העלון יו"ל ע"י המרכז העולמי להפצת הדף היומי
"זכרון פשה" על: 02-5377604

העלון מופץ בלמעלה מ-10,000 תיבות דוא"ל ע"י
רשת "היכלי תורה": 03-5422711 פקס: 1599-55-30-55
דוא"ל: tora10@nana.co.il
להצטרפות לקבלת העלון נא לשלוח אמייל לכתובת הנ"ל.

מלכות MALCHUT

מזכרות לאירועים, אריזות שי, קישוטי שולחן, מוצרי עור אופנותי, דפי רקע, וכרטיסי ברכה

מבחר ענק של דגמים חדשים לראש השנה ולסוכות

למוסדות וארגונים נציג פיזור יבוא עד אליכם לחצות המצרים

מבחר עצום של יותר מ-400 דגמים מפוארים בעיצובים מיוחדים בהטבעות זהב

כחם מוצאים לתוצאה

ברחוב נפתא 5 בני ברק

להשיג בכל החנויות תשמישי קדושה ומתנות

טל. 03-6187226 • פקס: 03-6192858 • שרות לקוחות: 052-8475020 • 718-4363036 Distributed in U.S.A.

אימל: yoelwax@netvision.net.il • תצוגה באינטרנט: www.birkon.co.il

ישיבה בסוכה שירד עליה שלג והתעבה כמין תקרה

בשו"ת גינת ורדים (אויף כלל ד ס"ז) דן בדין מדינות קרות שיורד בהם שלג בסוכות, ולפעמים מתעבה השלג עד שנעשה כמין תקרה על הסוכה, אם יכולים לשבת אז בסוכה או שיש לפסול את הסוכה כסוכה שחתה התקרה, שהרי שלג זה אינו ראוי לסכך כיון שאין גידולו מן הארץ.

וכתב בגינת ורדים להכשיר סוכה זו, כיון שלענין טומאה מצאנו (אהלות פ"ח מ"ה) שהשגל והכפור והגליל אינם מביאים את הטומאה, שאם תקרת שלג מאהילה על המת ועל האדם אין היא מביאה עליו טומאת אוהל, וכן אינם חוצצים בפני הטומאה שאם מחיצת שלג מפסיקה בין המת לבין האדם אין מחיצה זו מפסיקה בפני הטומאה, וטעם הדבר הוא כיון שהם נימוחים מאליהם ואינם מתקיימים (ר"ש ופיה"מ להמב"ם ורע"ב שם, רש"י ותוס' בבא בתרא כ.).

ואם כן הוא הדין לענין סכך פסול בסוכה יש לומר שדין סוכה כדין טומאה, וכשם שלענין טומאה אין השלג נחשב למחיצה ולאולה כיון שהוא נימוח מאליו, הוא הדין שלענין סוכה אינו נחשב לסכך פסול ולתקרה כיון שהוא נימוח מאליו, ודינו כדין ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו בפסח שמבואר בסוגייתנו שדינם לענין סוכה כאויר ולא כסכך כיון שהם מתייבשים מאליהם, והוא הדין שהשלג נידון לענין סוכה כאויר ולא כסכך פסול ולכן אינו פוסל את הסוכה גם כשהשלג נערם על הסוכה כמין תקרה. **ובבאר היטב** (סי' תרכו סק"א) **ושערי תשובה** (שם סק"א) הביאו דברי הגינת ורדים להלכה.

ובערוך השולחן (סי' תרכ"ט ט"ב) תמה על פסק זה, וכתב שאין לדמות דיני טומאה לדיני סוכה, שהרי זרעים וירקות המחוברים לקרקע ג"כ דינם שאינם חוצצים בפני הטומאה וכמו ששינינו שם **(אזהרה פ"ח מ"ה)** חוץ מן האירוס והקיסוס וירקות חמור ודלעת יוגית, ואף על פי כן לענין סוכה ודאי נידונים כסכך פסול ולא כבזיר. ולכן כתב שבעת שהשלל רבה על הסכך לא יבכר לישב בסוכה.

אמנם באמת בגינת ורדים שם דן בטענה זו, וכתב שהדבר תלוי במחלוקת הראשונים בסוגייתנו בטעם הדבר שירקות אינם חוצצים בפני הטומאה, שלדעת המאירי ותוס' רי"ד והריטב"א בשם אית דמפרשי בסוגייתנו, וכן דעת הרמב"ם (פיה"מ אהלות שם, וראה גם תוס' שבת טז: ד"ה כל, וחזו"א אהלות סי' י ס"ק יב) הטעם שאינם חוצצים בפני הטומאה הוא כיון שאין להם קיום כיון שהם מתייבשים מהר ולכן הרי הם כמי שאינם, ולפי דעתם גם כשהירקות תלושים אינם חוצצים בפני הטומאה.

אך לדעת רש"י והתוס' והריטב"א בסוגייתנו מעיקר הדין ירקות תלושים מביאים את הטומאה וחוצצים בפני הטומאה אף שהם עתידים להתייבש, כיון שעכשיו לא התייבשו (ומדרבנן גזרו שלא יחצצו בפני הטומאה גזירה משום אחר שיבשו), ובמחברים טעם אחר יש שאינם מביאים את הטומאה ואינם חוצצים בפני הטומאה, לפי שירקות מחברים הרוח מנדנדנת אותם אנה ואנה ולכן אינם חשובים כמחיצה וכאווהל. ולפי זה כתב באמת בגינת ורדים, שלדעת הרמב"ם וסיעתו הסוברים שרוב הירקות אינם חוצצים בפני הטומאה כיון שאין להם קיום, הוא הדין באמת שאין להם דין סכך פסול אלא דין אויר, ומטעם זה נקטה המשנה (לעיל יא.) דווקא דלעת וקיסוס כדוגמא לסכך פסול כיון שרק ירקות אלו חוצצים בפני הטומאה מחמת גדלם וכמו שנתבאר, ובאמת שאר ירקות אין להם דין סכך פסול. ולדעת התוספות וסיעתם שרק ירקות מחברים אינם חוצצים לפי שהרוח מנדנדנת אותם, הרי שרק אם סיכך בירקות מחברים ונתן אותם על גבי הסכך באופן שהרוח שולטת בהם ומנדנדנת אותם, באופן זה באמת לא יחשבו כסכך פסול אלא כאויר.

סוכה שתחת דופן התלוי לגובה או תחת בגדי כביסה

בשׁוׁת פנים מאירות (ח״א סי׳ טא) כתב שבזמנו היו הרבה אנשים שהיו עושים את הסוכה שלהם בחלל שמעל תקרת ביתם תחת הרעפים, וכדי שלא יפסלו הרעפים את הסוכה מדין סוכה שתחת התקרה היו עושים את תקרת הרעפים בחלק שמעל הסוכה מדלת שהיתה נפתחת על ידי צירים, במקום מרעפים. והדלת הזו היתה חלוקה לשנים והיתה נפתחת לתוך החלל שבין הסוכה לרעפים, וכך היו חלקי הדלת תלויים ועומדים מעל סכך הסוכה.

וכתב בְּשׁוֹת פְּנִים מֵאִירוֹת שְׂרָאוֹי לְכָל שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ לְהִתְרַחֵק מִלַּעֲשׂוֹת אֶת הַסּוּכָה בְּאֹפֶן זֶה, אֲלֵא יַעֲשׂוּ שְׂדֵלְתוֹת הַגֵּג לֹא יִהְיוּ תְלוּיִים מֵעַל הַסּוּכָה אֲלֵא בְצִידָהּ, כִּיּוֹן שֶׁאִם אֵין עוֹשִׂים כֵּן יֵשׁ לַחֹשׁ בְּדַבָּר לְסוּכָה תַּחַת הַתְּקֵרָה, וְאִף עַל שְׂכַשְׁהֵדְלָתוֹת פְּתוּחוֹת הָרִי אֵינָן מְכַסּוֹת אֶת הַסּוּכָה אֲלֵא הֵם תְּלוּיּוֹת עַל הַצֵּד, מְכַל מְקוֹם יֵשׁ לְלִמּוֹד מִסּוּגִיִּיתֵינוּ שֶׁגַּם סִכַּךְ פְּסוּל הָעוֹמֵד עַל צִידוֹ רוֹאִים אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הוּא שׁוֹכֵב וּמְכַסֶּה אֶת הַסִּכַּךְ וּפּוֹסֵל אֶת הַסּוּכָה. שְׁבִסּוּגִיִּיתֵנוּ אָמַר רַב הוֹנָא שְׁנִסְרִים שֶׁהִפְכָּן עַל צִידֵיהֶן פְּסוּלִים, וְאָמַר רַב נַחֲמָן שְׁטַעַם הַפְּסוּל הוּא כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשׂוּ כְּשִׁפּוּדִין שֶׁל מִתְכַּת. וּמִדְּבָרֵי רִשִּׁי (ד"ה לֹא הִפְכָּן) מְבוֹאֵר שֶׁרַק אִם יִהְיוּ הָרַבָּה נִסְרִים וַיִּהְיוּ אֶת כּוֹלָם תַּהֲיֶה הַסּוּכָה פְּסוּלָה, כִּיּוֹן שֶׁהִיא מִסּוּכַת בְּנִסְרִים שִׁישׁ בָּהֶם אַרְבַּעַה שֶׁהֶם נִסְרִים פְּסוּלִים לְסִיכּוֹן, אֲבָל אִם יִהְיֶה רַק נִסַּר אֶחָד רַחֵב אַרְבַּעַה לֹא נִרְאָה אוֹתוֹ כְּאִילוֹ הוּא שׁוֹכֵב וְלֹא תִיפְסַל הַסּוּכָה. אִךְ בְּפָנִים מֵאִירוֹת כָּתַב לְהוֹכִיחַ מִתּוֹךְ סּוּגִיִּיתֵנוּ שֶׁגַּם אִם יִהְיֶה רַק נִסַּר אֶחָד שֶׁהִפְכוּהוּ עַל צִידוֹ גַּם כֵּן תִּיפְסַל הַסּוּכָה, כִּיּוֹן שֶׁרוֹאִים אֶת הַנִּסַּר כְּאִילוֹ הוּא שׁוֹכֵב וְהוּא תּוֹפֵס אַרְבַּעַה טַפְחִים. וְאִם כֵּן גַּם בְּדֵלְתוֹת הַפְּתוּחוֹת הַתְּלוּיּוֹת עַל גְּבֵי הַסִּכַּךְ רוֹאִים אוֹתָם כְּאִילוֹ הֵם שׁוֹכְבוֹת וּפּוֹסְלוֹת אֶת הַסּוּכָה. וּבִשְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה (ס' תִּרְכּוֹ ס"ק ז') הֵבִיא דְּבָרֵי הַפְּנִים מֵאִירוֹת.

ונידון זה יש בו נפקא מינה גם לענין בגדי כביסה התלויים מעל הסכך, שלדעת הפנים מאירות רואים אותם כאילו הם שוכבים והם פוסלים את הסוכה. אך בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' ט) דן לענין כביסה התלויה מעל הסכך, וכתב להכשיר את הסוכה והוכיח שלא כדברי הפנים מאירות מדברי רש"י הנ"ל, וכתב בשם מהרש"ם (דעת תורה או"ח סי' תרכו סק"ו) שהביא שהפנים מאירות עצמו חזר בו בקונטרס אחרון מכל דברי רש"י אלו.

ובביכורי יעקב (שם סק"י) כתב להוכיח עוד שלא כדברי הפנים מאירות, מלשון הגמרא בסוגייתנו שאמרו כגון שהפכן על צדיהן ולא אמרו שהפכו על צידו, שנראה מזה שבאמת אם יהיה רק נסר אחד עומד על צידו לא יפסול את הסוכה ורק אם יהיו הרבה נסרים יחד שבעובי כולם יהיה ד' טפחים או יפסלו את הסוכה. ולכן מסיק למעשה שאין לחשוש ולפסול את הסוכה כשבגדי כביסה תלויים עליה. ומכל מקום כתב **בקיץ מבית לוי (ח"ב עמ' כד)** שראוי להיזהר מלתלות כביסה על גבי סוכת השכן, כיון שלפעמים הכביסה מסתבכת בחבלים ונפרסת לרוחב ארבעה טפחים, ואז לכל הדעות היא פוסלת הסוכה שתחתיה.

יום שני כ"ה אלול

סוכה ט"ז

העברת ספר תורה מחדר לחדר

כתב המדרכי (ראש השנה פ"א סי' תשי) על פי הירושלמי (יומא פ"ז ה"א), שבני אדם החבושים בבית האסורים אין לקחת אליהם ספר תורה כדי שיוכלו לקרוא בו קריאת התורה, משום כבודו של ספר התורה. וכן פסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' קלה ס"ד).

והרמ"א כתב שעל ידי הכנה יום או יומיים מקודם מותר לקחת ספר תורה למקום אחר, ועוד כתב שלצורך אדם חשוב מותר בכל ענין, אך החיד"א בשו"ת טוב עין (סי' יח לסי' קלה דין יד) כתב שמעולם לא מלאו ליבו להקל בקולות אלו של הרמ"א, ולדעתו אין לקחת ספר תורה למקום אחר אפילו לצורך אדם חשוב ואפילו על ידי הכנה יום או יומיים קודם, כיון שמפשט דברי הירושלמי נראה שיש לאסור בזה בכל גווני. וכתב שאף שאינו מוחה ביד הנוהגים להקל ברמ"א, מכל מקום הוא עצמו אינו מורה היתר בזה. והט"ז (שם ס"ק יב) כתב שלא מצאתי מקור להיתר זה של קביעת מקום יום או יומיים מקודם, וכתב שנראה טעמו שאינו נראה שהוא מביא לצורך קריאה אלא קובע לה דירה בכאן. ובמשנ"ב (ס"ק מט) כתב שהעיקר תלוי במה שעשו מקום קבוע לספר תורה במקום זה, שאם עשו כך וממקום זה נוטלים את ספר התורה ולשם מחזירים אותו אין ניכר שההבאה היתה לצורך הקריאה ומותר לעשות כן גם בלי שישאר הספר במקום זה יום או יומיים.

וכתבו האחרונים להוכיח היתר זה של הרמ"א בקביעות יום או יומיים, מתוך המבואר בסוגייתנו. שבסוגייתנו מובא מעשה שהיה בציפורי ששכחו ולא הביאו ספר תורה מערב שבת לבית הכנסת, ולמחר מצאו סדינים פרוסים על גבי העמודים ברשות הרבים שעל ידם היתה מחיצה בתוך רשות הרבים ויכלו להעביר דרכם את ספר התורה לבית הכנסת. וקשה איך הביאו את ספר התורה לבית הכנסת לצורך הקריאה, והרי אסור להעביר את ספר התורה מבית לבית. וכתב בשו"ת מהרש"ם שצריך לומר שקבעו את ספר התורה במקומו ליום או יומיים, וכדברי הרמ"א שבאופן זה מותר לטלטל את ספר התורה.

ובעיקר דין העברת ספר תורה למקום אחר, יש מהאחרונים שהחמירו הרבה בדין זה וכתבו שאף מחדר לחדר אין להעביר את ספר התורה, ובספר מעשה רב (אות קכט) העיד על הגר"א שבקריאת התורה היה הולך למקום שבו היה הספר התורה ולא היה מביאו אצלו גם אם היה הספר בבית שני, וכתב שאין מטלטלין ספר תורה אפילו מחדר לחדר וכל שכן לבית אחר. ובספר דרכי חיים הובא מעשה בבעל הדברי חיים מצאנז שפעם אחת היתה צינה בבית הכנסת הגדול והתפללו מחמת כן בחדר צדדי, אך לעת קריאת התורה לא הסכים בעל הדברי חיים להעביר את ספר התורה ממקומו בחדר הגדול למקום התפילה בחדר הצדדי, והלכו וקראו בתורה בחדר הגדול הקר ונצטנן מזה הדברי חיים.

בשו"ת שלמת חיים (סי' קמו) כתב בדבר אנשים שמתפללים בעזרת נשים שאין להם ליקח את ספר התורה לעזרת נשים לקרות בו אלא יעברו לקרות בבית הכנסת ששם הספר תורה, ואם בבית הכנסת מתפללים אנשים אחרים, ימתנו עד שיסיימו אלו את תפילתם ואז יקראו בתורה במקומה ולא יעבירוה אפילו מחדר לחדר, ורק אם יש בדבר משום כבוד הבריות וטירחא דציבורא יש לסמוך על דעת הפוסקים המקילים בטלטול מחדר לחדר כשאין צריך להעביר את ספר התורה תחת כיפת השמים (מטה יהודה או"ח סי' תקפד ס"ג, שו"ת רמ"ץ או"ח סי' טז, שו"ת בית שלמה סי' לד).

יום ראשון כ"ד אלול

סוכה ט"ז

דין פלפונים שנעשו מכלי עץ

בגמרא, אמר רבי אמי בר טביומי סככה בבלאי כלים פסולה. ופירש רש"י (ד"ה בבלאי) שהמדובר הוא בסכך שעשוי אינו מקבל טומאה, אך כיון שעשו אותו מכלי שקיבל טומאה גזרו בו חכמים שלא לסכך בו. וכן פסק בשו"ע (או"ח סי' תרכט ס"ב) שדבר שמקבל טומאה כגון שפודין וארוכות המטה וכל הכלים, אין מסככין בהם ואפילו אם נשברו שלא נשאר בהם שיעור קבלת טומאה.

ולפי זה לכאורה אין לעשות פלפונים לצורך סכך מארגזים וכלים כיוצא בזה, שכיון שכשהיו כלים היו מקבלים טומאה הרי הם בכלל גזירה זו שאסור לסכך בהם. אך מכל מקום דנו הפוסקים בשני אופני היתר שבהם יהיה מותר לפי דעתם לסכך בפלפונים שנעשו מכלים. בערוך השולחן (שם ס"ה) כתב, שכיון שמבואר ברמב"ם (סוכה ולולב פ"ה ה"ב) שהטעם שאין לסכך בשברי כלים הוא כיון שהואיל והיו מקבלין טומאה יש לחשוש שמא יסכך בשברים שעדיין לא טהרו, אם כן אם עושה מעשה בכוונה כדי להכשירו לסוכה הרי אין לגזור בזה שמא יבוא לסכך בו, ולכן אם הכין את הפלפונים לשם סוכה הרי הם כשרים לסכך גם אם באו משברי כלים. וכן נקט בשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' כב).

הגר"ש סלנט דן להתיר באופן אחר במקרים שבאו לפניו שסיככו בנסרי עצים שעשאו מכלים, ונקט להתיר גם כשלא נעשו לצורך סוכה ולא היה בהם מעשה להכשירים, שמכיון שנשתנו ממה שהיו ופנים חדשות באו להם ולא ניכר שלקחו אותם מארגזים, לא פסלו באופן זה, ומה שפסלו אפילו שברי כלים היינו רק במקום שניכר עליהם שבאו מכלים שמקבלים טומאה, כדוגמת שפודין וארוכות המטה. אך כשאין ניכר עליהם שבאו מכלים אין בהם פסול.

אך בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' צה) כתב שמסתימת הפוסקים נראה שלא כסברת הערוך השולחן להתיר כשעשה בהם מעשה לשם סכך, וכתב שלדינא יש להחמיר בזה, וכן יש מהאחרונים שהוכיחו מלשון הלבוש (סי' תרכט ס"ב) שכתב שכיון שנדרחו נדחו, וכן מלשון שו"ע הרב (שם ס"ב) והעתיקו במשנה ברורה (שם ס"ק ח) שכיון שפעם אחת היו ראויין לקבלת טומאה גזרו חכמים עליהם שלא לסכך בהן לעולם, שמשמע מזה שאין לשברי כלים שום תיקון ולעולם אי אפשר לסכך בהם גם אם נעשו לשם סכך וגם אם אין ניכר עליהם שבאו מכלים (ראה מקראי קודש סוכות ח"א סי' יד ושו"ת להורות נתן ח"ז סי' מד).

ומכל מקום ארגזים הגדולים מארבעים סאה שאינם מקבלים טומאה כיון שאינם מיטלטלים מלא וריקן, לכל הדעות יכולים לעשות מהם פלפונים כשרים (ערוך השולחן סי' תרכט ס"ה), וכן כתב בקהילות יעקב (סוכה סי' יט) שארגזים גדולים שנושאים בהם משא באניות מותר לעשות סכך מהם כיון שאין להם פתח ואינם עשויים להכניס ולהוציא בהם סחורה, אלא אחרי שמכניסים בתוכם את הסחורה סוגרים אותם מכל הצדדים וכשרוצים להוציא את הסחורה צריכים לשבור את הארגז ושוב אין משתמשים בהם, ולכן אינם מקבלים טומאה ויכולים לעשות סכך מהם, וכתב שם שכן הורה גם החזון איש.

יחודי היום יום שני כ"ה אלול תשס"ו 18 בספטמבר 2006

דף היומי בבלי: סוכה טז רמב"ם יומי: תרכט יב"ד
דף היומי ירוש': חלה יז מ"ב העמוד היומי: חלק ו דף סא:
משנה יומית: יבמות יב, דה"ה חפץ חיים: רכילות ציורא

יחודי היום יום ראשון כ"ד אלול תשס"ו 17 בספטמבר 2006

דף היומי בבלי: סוכה טז רמב"ם יומי: תרכט ט"א
דף היומי ירוש': חלה טז מ"ב העמוד היומי: חלק ו דף סא.
משנה יומית: יבמות יב, ב"ג חפץ חיים: רכילות ט, יד-טו

יום שלישי כ"ו אלול

סוכה י"ז

טבילה בעמידה על מדרגות המקוה כשאין ברחבם ארבעה טפחים

כתב **הרשב"א** (בתשובה ח"א סי' תתכח), שכשעושים מדרגות למקוה ורוצים לטבול כשעומדים על המדרגות, צריך שתהיה המדרגה רחבה ד' טפחים מקום הנחת הרגל כדי שיהיה בה שיעור מקום לבל תפחד ליפול ממנה.

ומעשה היה בעיר קליינוארדיין שבהונגריה שעשו במקוה של מי מעין מדרגה אחת למטה רחבה ארבעה טפחים כדי לעמוד עליה בשעת הטבילה, אך ברבות המים שהם עולים למעלה לא היו יכולים לעמוד על מדרגה זו והיו עומדים על המדרגות הגבוהות יותר, והם לא היו רחבים ד' טפחים. ושנים רבות היו נוהגים כך, עד שעמד איש אחד החרד לדבר ה' ועורר על מקוה זו לפוסלה עד שיתקנו גם את השליבות שלמעלה שיהיו רחבים ד' טפחים, כיון שלדברי **הרשב"א** אין לטבול על מדרגה שאין ברחבה ד' טפחים. ואנשי הקהילה אמרו שאינם רוצים להשקיע בשינוי המדרגות לעשות את כולם רחבים ד' טפחים, כי כן שכיח במקואות במדינה זו שכך הם עשויים ואין מערער בדבר.

והג"ר אברהם יצחק וויינבערגער אב"ד אותה קהילה (חתן בעל הטיב גיטין) צידד להכשיר מקוה זו, בתמיהו על דברי הרשב"א שנתן שיעור קבוע של ד' טפחים כדי שלא יפחדו בטבילתם ליפול מהמדרגה, והרי הדבר תלוי בכל אחד ואחד לפי שיעור רוחב רגלו ולפי מידת פחדו ואין יכולים לקבוע בכולם שיעור ד' טפחים. והאריך לדון ולהקשות על דברי הרשב"א והשו"ע ולכן כתב שלדינא יכולים להקל ולטבול גם כשעומדים על מדרגה שאין ברחבה ד' טפחים.

ובשו"ת דברי חיים (תשובות נוספות סי' יג, ונדפס גם בלקט ששנה שנה ז סי' נה, ובבית וועד חכמים חוברת ד סי' תקנב) כתב שגם אם יש לנו קושיה על דברי השו"ע אין לנו לחלוק עליו במקום **ההש"ך** והט"ז גדולי האחרונים לא השיגו אותו, ובפרט להקל בדבר שהוא מחמיר, ובפרט באיסור גדול וחמור כזה.

ולענין גוף קושיתו כתב **בדברי חיים** ליישב, שבאמת מעיקר הדין היה לחכמים לגזור בכל המדרגות שלא יעמדו עליהם בשעת הטבילה, כיון שחכמים אינם נותנים דבריהם לשיעורים ודרכם לגזור בכל ענין, ולכן גזרו חכמים בסתם שלא יעמוד אדם בשעת הטבילה על שום דבר. ומה שבמדרגה רחבה ד' טפחים התיר הרשב"א לעמוד עליה, הוא כיון ששיעור ד' טפחים סברא מיוחדת יש בו, וכמבואר בסוגייתנו לענין סכך פסול בשיעור ד' טפחים שטעם הפסול בו הוא כיון שבכל מקום חשובין ארבעה טפחים להיות מקום חשוב לעצמו, ולכן אף סכך פסול ברוחב ד' טפחים חשוב מקום לעצמו וחוצץ בסוכה לעשותה כשתי סוכות ואין דפנות להם, ומטעם זה דנה הגמרא למה אין סכך פסול ואויר מצטרפים לשיעור ד' טפחים כיון שסוף סוף מקום חשוב יש בין שתי הסוכות (וראה **רש"י ד"ה אלא לדיכוכ**), ומבואר בזה ששיעור ד' טפחים נחשב תמיד למקום בפני עצמו. ומטעם זה מותר לטבול על גבי מדרגה רחבה ד' טפחים, שכיון שנחשבת היא למקום בפני עצמה אינה נידונית עוד כמדרגה אלא כמקום לעצמו, ולכן אינה בכלל הגזירה שגזרו חכמים שלא לעמוד על דבר אחר בשעת הטבילה, ומי שחשב קושית הרב השואל.

יום רביעי כ"ז אלול

סוכה י"ח

שתיית מים שיש בהם תולעים

בשו"ע (סי' פד ס"א וס"ב) נתבארו דיני שרצים הנמצאים במים, ומבואר שם שחילוק יש בין שרצים הנמצאים בימים ובנחלים ובכל המקומות שהמים נמשכים לבין שרצים שנמצאים במקום שהמים עומדים כגון בורות וכלים, שאם השרצים נמצאו במקומות שהמים נמשכים הרי הם אסורים שלא התירה התורה אלא דגים שיש להם סנפיר בימים ובנחלים (**ויקרא יא י**), אבל אם נמצאו בכלים הרי הם מותרים כל זמן שלא פירשו לארץ.

ולפי זה השותה מים שבדאי הגיעו מבורות והמים הגיעו לבור רק על ידי מי גשמים, יכול לשתות את המים גם אם יש בהם תולעים, כיון שתולעים אלו אינם אסורים. אך השותה מים מבאר מים או קידוחי מים המגיעים עד מי התהום, שמקורם של מי התהום הוא גם ממי הים, וכ"ש השותה ממים שמקורם הוא ממי מעיינות ואגמים, אסור לשתותם אם יש בהם תולעים, כיון שיש לחשוש שמקורם של תולעים אלו הוא ממי הים או המעיין ושם נתהוו התולעים ואסורים הם באכילה גם אם עכשיו הם בכלי.

ונחלקו הפוסקים בדין תולעים שנתהוו במים שאינם נובעים כמי מעיינות אך גם אינם עומדים כמי באר אלא הם נמשכים כדוגמת מים ההולכים בצינורות. והרבה דנו הפוסקים בענין זה במה שנתעורר לאחרונה במדינת ניו יורק שנמצאו שם במי השתיה שרצים קטנים שבתחילה אינם נראים אך הם גדלים במים עד שהם נראים גם בלי זכוכית מגדלת, ושמן קופעפאדא (*copepoda*) ממשפחת פלאנקטון (*plankton*). וכן בדורות הקודמים היו מקומות שלא היו להם אלא מי מעיינות שהיו בהם תולעים, ודנו הפוסקים להתיר שתיית המים על אף התולעים הנמצאים בהם.

והמהרש"ק בשו"ת טוב טעם ודעת (ח"ג סימן קס-קסד) דן בשאלה זו, ואחד מצדדי ההיתר שלו הוא ע"פ מה שכתב **הראב"ד** (מקואות פ"ט ה"א) שאין דין מעיין לענין מקואות אלא למקום שבו היו המים הולכים מעצמם בתחילה, אבל אם המשיכו את מי המעיין למקום אחר אין להם דין מעיין (**ואינם מטהרים בזוחלים**). ואם כן גם לענין דין תולעים אין דין מעיין אלא למקום שבו היו המים הולכים מעצמם בתחילה ולא למקום שהמשיכו לשם את המים, ומסברא יש לנקוט שהתהוות התולעים אינה במקום זה שממנו שותים עכשיו אלא מי הגשמים הזורמים בנהר הביאו עמם את התולעים ממקום אחר, ואם כן הרי דינו כדין מעיין שהמשיכו את מימיו למקום אחר.

אך **בשו"ת דברי חיים** (יו"ד ח"ב סי' נד) דחה דבריו של **המהרש"ק**, וכתב שאף שדברי חכמה הם מכל מקום ח"ו שיהיו נכונים לדינא. וכתב שאין נראה לומר שהתולעים נתהוו במקום אחר ומי הגשמים הביאום, כיון שמי הגשמים הם מים זכים וצלולים בלי שום שקץ, ולא בהם נתגדלו התולעים, וכיון שהם רצים והולכים כשהם נקיים אין הם מביאים עמם תולעים. ויותר יש לנקוט שמקום גידול התולעים הוא במקום השתיה, שהרי מבואר בסוגייתנו שהטיט של הנהר הוא המגדל דגים טמאים, ואם כן נראה יותר לומר שהתולעים נתהוו על ידי הטיט שבמקום זה שבו נמצאו ולא הביאום מי הגשמים ממקום אחר. ולכן יש לתולעים דין של תולעים שנתהוו במעיין שאסורים באכילה לכל הדעות, ואין תקנה כי אם לבשל את המים קודם השתיה ואחר כך לסננם ואז יבדקו אותם, ואם יראו שהוסרו התולעים מותרים המים בשתיה ואם גם לאחר כך ימצאו תולעים במים אין תקנה לאותם המים רק מהשמים ירחמו (**ויעז"ש עוד**).

יחודי היום

20 בספטמבר 2006

דף היומי בבלי: סוכה יח □ רמב"ם יומי: תרנט יח-תרל א □ דף היומי ירוש': חלה יח □ מ"ב העמוד היומי: חלק ו דף סב: רכילות ציורים □ משנה יומית: יבמות יג ב-ג □ חפץ חיים: רכילות ציורים □

יחודי היום

19 בספטמבר 2006

דף היומי בבלי: סוכה יז □ רמב"ם יומי: תרנט ט-יז □ דף היומי ירוש': חלה יח □ מ"ב העמוד היומי: חלק ו דף סב: יבמות יב ו, יגא □ חפץ חיים: רכילות ציורים □

יום חמישי כ"ח אלול

סוכה י"ט

סיכון במחצלות בזמנינו

בסוגייתנו מבואר שמחצלת של קנים וקש ושיפה וגמי, אם היא קטנה הרי היא עומדת בסתמא לשכיבה ולכן היא מקבלת טומאה ואין מסככין בה, אלא אם כן עשאה לסיכון, ואם היא גדולה הרי היא עומדת בסתמא לסיכון ואינה מקבלת טומאה ומסככין בה, אלא אם כן עשאה לשכיבה. וכן פסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' תרכט ס"ו).

ובדין מחצלת קטנה שצריך לעשותה לסיכון, נחלקו הראשונים אם די בכך שהוא עצמו יעשה את המחצלת לסיכון (רא"ש פ"א סי' לו בשם רבינו ישעיה, וכתבו הפוסקים שכן כוונת המחבר שם), או שצריך שכל בני העיר יעשו את מחצלותיהם לסיכון, ואם רוב העיר עושים את מחצלותיהם לשכיבה ורק הוא עשאה לסכך יש לחשוש בזה לחשד בני העיר ואין לסכך בה (רא"ש שם, רמ"א שם).

וכתב במשנה ברורה (ס"ק יח) שבמקומות הללו כל המחצלות עשויות לשכיבה, ואם כן אפילו אם הוא עשאה לסיכון גם כן אין מסככין בהם. ולפי זה דנו הפוסקים אם מותר לסכך בזמנינו במחצלות שמחברים בהם קנים או נסרים דקים זה לזה ואם יש לאסור בדבר משום סיכון בדבר המקבל טומאה ושאר חששות. וכתב בשו"ת אז נדברו (ח"ב סי' סו וח"ב סי' לה) שבזמנינו בארץ הקודש נשתנה הענין ורוב האנשים אינם משתמשים במחצלות לשכיבה ולישיבה ואינם עשויים אלא לסיכון, ואם כן אינם מקבלים טומאה ומסככים בהם. וגם בני עדות המזרח שיש מהם שנוהגים לשכב על גבי מחצלות כמו בארצם, יכולים הם לסמוך על דעת המחבר הסובר שדי במה שלעצמו יעשה את המחצלת לשם סכך ואין צריך שכל בני העיר יעשו את מחצלותיהם לסכך, וכמו שנתבאר.

אך באז נדברו (ח"ב שם) הביא תשובת גדול אחד שסבר לפסול את המחצלות מטעם אחר, על פי דברי הרשב"א (במיוחסות לרמב"ן סי' רטז) שכתב שאם היו הרבה נסרים תקועים זה לזה במסמרים, הרי כל הנסרים נדונים כנסר אחד רחב ארבעה טפחים ויש בהם משום גזירת תקרה (לעיל יד). שחששו שמא מתוך שנסר רחב ד' דומה לתקרה יבואו בני אדם לישיב תחת תקרת ביתם ולא תחת הסוכה, והובאו דבריו להלכה במגן אברהם (סי' תרכו סק"ו וסי' תרלב סק"א). ואם כן גם במחצלת שמחברים זה לזה הרבה חתיכות עץ הרי הם נעשים כנסר אחד גדול שיש ברחבו ארבעה טפחים, ואם כן אין לסכך בו משום גזירת תקרה. וכתב עוד שגם החולקים על הרשב"א לא חלקו אלא כשיש ריוח בין נסר לנסר, אבל במחצלת שאין ריוח בין חתיכת עץ לחברתה הרי לכל הדעות היא נדונית כנסר אחד רחב ארבעה טפחים שאין לסכך בו.

אך דעת רוב הפוסקים היא שמותר לסכך במחצלת ואין לחוש בזה לדברי הרשב"א, ומכמה טעמים. בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תעג) כתב שלא דיבר הרשב"א אלא בנסרים מחוברים שאין הגשם יכול לעבור דרכם, והם דומים לתקרה ושייכת בהם גזירת תקרה, אבל מחצלת שהגשמים חודרים דרכה אינה דומה לתקרה כלל ואין שייכת בה גזירת תקרה. ובשו"ת אז נדברו (ח"ב שם) הוסיף שבזמנינו אין רגילים לעשות תקרה ממחצלות ואם כן אין לגזור בזה גזירת תקרה. ובשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' עד) כתב עוד סברא להתיר, יעו"ש.

כפתור ופרה

אמרות קודש מגדולי ישראל
לפי סדר הדף היומי

שלש שמיה אגד

(סוכה דף יג.)

מניין אפילו בג' שנאמר ואגודתו וגו'. בשביל אגודת הצדיקים שיש לו להקב"ה בארץ יסדה לארץ. וסתם אגודה ג', כמו שמצינו אצל לולב (סוכה יג.) פשוטא תלתא הוי אגד. וכן אצל אגודת אזוב, ג' גבעולין. וכן שנו רבותינו (אדר"נ פ"ח). הא למדת שלשה שישבו ועסקו בתורה מעלה עליהן כאילו נעשית אגודה לפני הקב"ה.

(פרוש מחזור ויטרי 18 מסכת אבות)

תקרה שאין עליה מעזיבה

(סוכה דף טו.)

בזה רמזו חז"ל גם דרך מוסר, שחוב על האדם לדעת שדירתנו עלי ארץ הוא דירת עראי והאדם השלם צריך לחסות בצל שד"י. ולכן "תקרה שיש עליה מעזיבה" כלומר תקרת בשר ודם המקרה עליונותו בעצים ואבנים ובאפר, שהם כינוי אל החסיון בצל קנינים המדומים, היא "תקרה שיש עליה מעזיבה". כי לסוף הוא נעזב מן הקנינים האלה ויעזבם לאחרים, לכן היא פסולה כיון אין בה ממש. ורק תקרת הקב"ה "אין עליה מעזיבה" כי הוא לא יעזוב לנצח כל החוסים בו. וזה שאמר הכתוב "וסוכה תהיה לצל יומם", כלומר ענין הסוכה שמעורר אותנו לחשוב שהעוה"ז הוא דירת ארעי צריך לעורר אותנו שנחוץ לנו חסיון וצל. וממילא חוב עלינו לחסות בצל שדי שהוא החסיון היותר טוב.

(לילוף אפרים)

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה (סוכה דף טו.)

הטעם מפורש בגמרא משום משום תעשה ולא מן העשוי, וכן מצינו פסול זה בכמה מצוות כמו ציצית וכדומה. ויש להבין ענין של תעשה ולא מן העשוי על דרך הרמז, כי ידוע מאמרם שחייב אדם לומר "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". בזה הורו אותנו חז"ל שלא יקיים אדם מצוות ד' בדרך מצוות אנשים מלומדה שרואה אחרים עושים כן ויאמר אעשה כן גם אני, אלא חייב כל אדם ללכת בדרכי אבותינו אברהם יצחק ויעקב. כי ידוע דאברהם היה לו מדת חסד, וכשבא יצחק אמר אם אאחוז גם אני במדת אבי אברהם הרי זה מצות אנשים מלומדה, לכן אחז הוא במדת "גבורה". וכן עשה יעקב אבינו ואחז במדת תפארת קו אמצעי, כדי שלא תהיה דרכו מצות אנשים מלומדה. וזה הוא ענין תעשה ולא מן העשוי, כלומר תעשה בעצמך, ולא מן העשוי כבר שראית אחרים עושים שתעשה ג"כ כמעשהו, כי ענין זה פיגול הוא לא ירצה.

(הגהה עאז)

שיעור משן סוכה קטנה שבעה

(סוכה דף טז.)

והנה ברוחב הסוכה אין שיעור, כי יכול האדם להרחיבה עד בלי די, רק שהסכך יכסה לה. לרמז כי יכול האדם לקיים העולם כלו על ידי סכך זכויותיו הממלאו. כי צדיק יסוד עולם (משלי י כה), והיא נחלה בלא מצרים. אך יש לו שיעור למטה שלא תהיה פחות משבעה על שבעה (סוכה ג.), שלא ימעט זכותו לבלתי השיג אפילו חלק אחד בארץ שבעה עממין שהיא נחלה במצרים.

(תורת new האלהים, ויקרא כג)

החומר ממדור "כפתור ופרה"

מתור מתיבתא סוכה

להזמנת חוברת דוגמא למס' סוכה

חייגו 1800-22-55-66

או פנו בדוא"ל tora10@nana.co.il

והחוברת תשלח אליכם

עשה עכשיו מנוי מתיבתא במחיר מיוחד

חייג למוקד המנויים: 1800-22-55-66

בסוכה לומדים עם מתיבתא

ליחודי היום יום חמישי כ"ח אלול תשס"ו 21 בספטמבר 2006

□ דף היומי בבלי: סוכה יט □ רמב"ם יומי: תל ב-ד

□ דף היומי ירוש': חלה כ □ מ"ב העמוד היומי: חלק דף סג.

□ משנה יומית: יבמות יג ד-ה □ חפץ חיים: רכילות צירים ח

מחיקת שם משמותיו של הקב"ה השמור על דיסקט

במס' מכות דף כ"ב ע"א מובא שאסור למחוק את השם, ואזהרתו מהאמור (דברים י"ב ג') "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, לא תעשון כן לה' אלקיכם".

וכן פסק הרמב"ם (בפ"ו מהלכות יסודי התורה הלכה א'): כל המאבד שם מן השמות הקדושים הטהורים שננקרא בהם הקב"ה לוקה מן התורה שהרי הוא אומר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה"א.

הדברים שנאמרו על שמות מפורשים שנכתבו. ונשאלת השאלה מה הדין בשמות שלא נכתבו במפורש, כי אם שמרמזים לשם ה'.

בספר חסידים (סי' תתקל"ה) כ': אם אדם כותב בכתב י' להיות רמז להקב"ה, יכול למחוק, שהרי אמרו כ' דכ"י' נמחק ל' דל"י' נמחק. אבל אלקינו נ"ו אינו נמחק, שכבר קידשו השם.

בברית עולם (מהחיד"א) הביא בשם הרדב"ז שאסור למחוק שם זה (ת' הרדב"ז בח"א סי' ר"ו, ושם מדבר על ג' יוד"ן שתיים למטה ואחת על גביהן).

הרמ"א בדרכי משה (י"ד סי' רע"ו) העתיק מפסקי מהרא"י (סי' קע"א): ששאלת אם מותר למחוק אלו השמות הנכתבים בסידורים, כגון שני יוד"ן וו"ו על גביהן, שנכתבים כן משום דעולין כ"ו כמנין השם המיוחד, נראה שמטעם גימטרי' אין לאסור דא"כ "הודא", נמי אסור למחוק שהוא בגי' השם ומטעם שהוא רמז לשם ונכתב כדי להורות לשם אין נראה לאיסור בשביל כך, אך מסתפקא כיון שזה השם יר"ד בתחילתו, דהיינו התחלת השם המיוחד וכו'. אולי י"ל דהואיל והוא מן השם המיוחד בכתבתו - יש להחמיר יותר, ואם אין לצורך גדול בדבר למה נתיר למחקו.

בהגהות לשו"ע סעיף י' כ' הרמ"א: השם שכותבין בסידורין ב' יודין ואחת על גביהן - מותר למחקו אם הוא לצורך. (הרמ"א כאן מזכיר שלשה יוד"ן, ולא שני יוד"ן וו"ו על גביהן. היו שכתבו בצורה זו לרמז לשם המיוחד עם האותיות שהם גימטרי' ל', כ"ה ברדב"ז האמור לעיל).

הש"ך (ס"ק י"ד) דייק שבפסקי המרא"י מובא שזה רק לצורך גדול.

במגדל עוז אבן בוחן (פנה ב' אות י"ב) העתיק את דברי המהר"א לחומרא.

עד כאן יש לנו מחלוקת אם מותר למחוק שני יוד"ן שנכתבו לרמז על שמו של הקב"ה.

המהרש"ם (בשו"ת ח"א סי' קנ"ט) הביא את דברי הרדב"ז ואת דברי החיד"א בברית עולם, ולעומתם הביא את דברי המהר"ל בסי' קצ"ב מפורש, שגם אותיות של י"ב צירופי שמות מותר למחקו, וכ"ש כנויים. ומסכם הרי דס"ל למהר"ל דלא כהרדב"ז וכדאי ה,מהר"ל לסמוך עליו.

ועתה נתקדם שלב נוסף לשאלה בה אנו דנים. כפי שראינו כל מה שהמהרא"י מחמיר הוא משום שהכתיבה מתחילה באות יר"ד, דהיינו התחלת השם המיוחד וכו'. אולם כאן, כפי שבארנו לעיל, אין שום כתיבה כי אם הדפסות מגנטיות, הנעשות בתנועות סיבוביות, והן גם כן אינן נראות לעין וכדי להבין זאת צריך לחשב בחישוב בינארי למה הכוונה. לכן נראה שאין איסור מחיקת הרשום על הדיסקט. בפרט שבספר חסידים והמהר"ל ואחריו החזיק המהרש"ם להתיר.

ועוד מצינו בשערי תשובה (הלכות ציצית סי' י"א ס"ק י') שהביא בשם שו"ת בית יהודה (סי' ק"ה) שמותר להתיר ציצית מבגד, למרות שהכריכות כמספר השם, ואין להקפיד משום מחיקת השם שאין זה אלא בצורת אותיות. אבל דרך גימטריא אין לחוש.

מחיקת שם משמותיו של הקב"ה השמור על דיסקט (המשך)

ואם נשוה זאת למחיקת שמות מסרט הקלטה (קלטת), השו"ת אגרות משה (י"ד סי' קע"ג) דן בעניין זה, וכתב: אף שלא ידוע לי שום איסור ברור כי אין שם אותיות וכו', מ"מ למעשה אולי אין למחוק, שנראה כמחיקת השם.

ולפניו דן בשו"ת הר צבי או"ח (קונטרס ט"ל הרי"ם מלאכת כותב אות א'), ודעתו שאין כלל ענין מחיקת השם במכונת הפאנאגראף, וע"י קטן בוודאי יש להתיר, דבאמת אין בזה תמונת אותיות כלל. והוסיף שם: אף שהרש"ס רצה להחמיר - נראה שלא ידע היטב ענין הכלי הזה.

בשו"ת באר משה (ח"ה) כתב שהמוחק שם מטייף - רעקארדער - ליכא איסור וליכא זלזול. אולם לא התיר למחוק סתם, אלא ע"י שקולטים עליו שיר חדש, וממילא יהיה נמחק השיר הקודם.

מחיקת שם מעל המסך

קורה שאדם הקליד בטעות את שם ה', או שהקליד לכתחילה בסדרו סידור או חומש לדפוס, ונשאלת השאלה האם מותר לכבות את המחשב, וע"ז לא יראה שם ה' על המסך. או האם מותר בכלל להמשיך לכתוב, וע"ז השורות יעלו למעלה, וממילא במקום שנכתב קודם שם ה' יראו אותיות אחרות.

לכאורה נראה לומר שמותר הדבר, משום שכפי שהוסבר לעיל אין כאן כתיבה, ומה שאנו רואים הוא אלקטרוני שפוגעים כל העת בזרז, והם שמחזירים אור. כבוי המתג או המשך ההקלדה במקלדת מפסיקה את ירית האלקטרונים בצורה שהיא הופיעה עד עתה, ואין אנו מוחקים שום אות מאותיות השם הקדוש.

וכי יעלה על הדעת שאם אדם עומד ליד מראה עם אחד משמותיו של הקב"ה, ושם זה יראה במראה כדבעי - יהיה אסור לאותו אדם לזוז ממקומו בגין כך? או אם אדם יאיר לעבר שיקופית או פילם שכתוב עליו שם, וזה יראה על הקיר שממולו - יהיה אסור לו לכבות את האור מעבר השיקופית? ויותר מזה אם נחזיק ידו של אדם שמתכוין לכתוב עתה שם - יהיה אסור להחזיק את ידו כדי למנוע מהכתיבה - ואיסור זה יהיה משום מוחק?

ובפרט שמחיקה זו נעשית ע"י גרמא. ובמס' שבת (דף ק"כ ע"ב) למדנו: הרי שהיה שם כתוב על בשרו, הרי זה לא ירחוץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת, נזדמנה לו טבילה של מצוה - כורך עליה גמי ויורד וטובל. ר"י אומר: לעולם יורד וטובל כדרכו, ובלבד שלא ישפוף. ומדייקים שם בגמ' שמחיקה בעשיה היא האסורה, אבל גרמא מותר.

וכ"פ הרמב"ם (בפ"ו מהלכות יסודי התורה) שלא ירחץ, ואם נזדמנה לו טבילת מצוה - כורך עליה גמי וטובל.

וכן נראה שפסק החת"ס בתשובות או"ח (סי' ל"ב ד"ה ועל השלישית).

אולם הנודע ביהודה מהדורא תניינא (או"ח סי' י"ז) כ': נתתי אל לבי אם יש איסור בגרמא למחיקת השם. והדבר מפורש במס' שבת וכו', וכן פסק הרמב"ם הרי מפורש דגרמא - שרי. אמנם אעפ"כ י"ל דלא שרי גרמא אלא לטבילה של מצוה, אבל לדבר הרשות - אפי' גרמא אסור. ואף דליכא לאו דלא תעשון - מ"מ אסור משום בזיון השם, שאין בזיון גדול יותר מגרם מחיקת השם, וראיתו מהאמור במס' מגילה. וכן נפסק להלכה בשו"ע י"ד סי' רפ"ב, שס"ת שבלה - גונזין אותו בקבר בכלי חרס, למען יעמוד ימים רבים.

ועי' בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סימנים ג' וד'), שדן בשאלה זו לגבי המחשב של משמרת סת"ם, שבודקים במחשב כשרות סת"ם. ורוצה להתיר משום שלא נכתב לשם קדושה, בפרט אם יתנו זאת בפירוש.

מ"מ נראה שהרוצה להחמיר - יכול לעשות זאת על ידי קטן שלא הגיע לחינוך, כמ"ש בפתחי תשובה (סי' רע"ו ס"ק טו).

לכבודה של תורה

לרגל השלמת ההדרת הש"ס אנו יוצאים במבצע ש"ס חתנים

רוכשים את הש"ס המפואר ב-25 כרכים
ומקבלים במתנה את אחת ממהדורות הש"ס "ובלכתך בדרך", "ותלמודו בידו"
מגאס מיוחדים ארוכלים צד ר"ח חלון!!!

מבצע ענק חסר תקדים לכבוד החגים הבעל"ט

החלף ישן בחדש

לראשונה תוכל להחליף את הש"ס הישן שלך בש"ס חדש ומהודר של עוז והדר ב-25 כרכים

ולקבל עבורו זיכוי יותר מ-1000 ₪

(זיכוי 500 ₪ ממחיר פל"ס + מתנה סל"ס מהדורת "ותלמודו בידו" 20 כרכים, בליווי 520 ₪)

והיתרה ב-10 תשלומים שווים

אי"ה לאחר החגים יופיע הש"ס ב-3 פורמטים נוספים

• מהדורת וילנא מתוקנת

ב-20 כרכים

באותיות מאירות עינים

הרי"ף והמפרשים בצורת הדף

עם רבבות תיקוני טעויות שהיו בש"ס וילנא

אך ללא ההוספות הרבות שבש"ס "עוז והדר"

המהדורה תימכר במחיר זול במיוחד

בקנייה!

חדש!

• מהדורה בינונית (32 ס"מ)

• מהדורת פנינים (26 ס"מ)

ב-25 כרכים מפוארים

הכנס את האור לביתך ותוכל גם אתה להאיר עיניך
בש"ס "עוז והדר" עם כל החידושים וההוספות

מוקד הזמנות והרשמה: 1800 - 22 - 55 - 66
הפצה לחנויות: המסורה 02-5370588

לאילו שרכשו בעבר את השסי"ם

הננו להודיעכם כי 5 הכרכים החדשים שיצאו לאור בימים אלו יחולקו לכל הרוכשים אי"ה

עד חג הסוכות הבעל"ט. (כמו"כ אלו שעדיין לא קיבלו את הקופסה השלישית יקבלו עד לתאריך הנ"ל)

5 הכרכים הנוספים יחולקו אי"ה לאחר החג ובכך תושלם הסדרה המפוארת הכוללת 25 כרכים